

„suum, & factorum circumstantiis, & sic dandum esse responsum à suis Judicibus super hac re in casibus particularibus.

XXIV. Rectè perpendenda sunt verba: „Admisso vero Apostolico privilegio de sui natura apto ad separationem Territorii, & concessionem jurisdictionis ordinariæ quasi Episcopalis in Clerum, & populum, cum exclusione Episcopi, in aliquo determinato loco;” Iis quippe excluditur privilegium Apostolicum, quod passivam solummodo præstet exemptionem; hoc enim satis aptum non est, tantæque virtutis, ut possit Territorium à reliqua diocesi divellere, & ordinariam quasi Episcopalem jurisdictionem supra Clerum, & populum, Episcopo ademptam, in Prælatum inferiorem transferre. Animadversione etiam digna sunt reliqua Decreti verba: „Subsequens uniformis quadragenaria, aut per aliud legitimum tempus continuata observantia, favens Prælati inferiori in qualibet actu specie ordinariæ, & quasi Episcopalis jurisdictionis;” quibus verbis indicatur, ad tollendum dubium super privilegio exortum, & ad vindicandam, in vim privilegii, ordinariam Prælati inferioris auctoritatem, haud satis esse exercitium continuatum multorum actuum in unica tantum jurisdictionis specie, sed necessarium esse ejusmodi observantiam, quæ omne genus actuum jurisdictionalium complectatur. In his enim solummodo circumstantiis haberi potest ratio consuetudinis quadragenariæ, sed loco signi, & effectus jurisdictionis à summo Pontifice tam antea concessæ, numquam verò tamquam fundamenti, & causæ ejusdem jurisdictionis; sicuti egregiè advertit Auctor Tractatus de libertatibus Eccl. Gallic. lib. 8. cap.

7. num. 5. Non igitur ad consuetudinem, seu usum attenditur, quasi ad causam jurisdictionis, sed potius tamquam ad effectum, & signum illius.

XXV. Et hæc sunt, quæ hoc loco duximus inserenda, ut Episcopi in suis relationibus impedimenta recensentes, quæ à Prælati inferioribus pati solent circa liberum suæ Pastoralis jurisdictionis exercitium, omnia rectè perpendant, & ad hanc normam revertantur; nec nisi jure conquerantur, si quas habeant querelas in hoc rerum genere ad Apostolicam Sedem deferendas.

CAPUT IX.

De relatione status Ecclesiæ, & tertio ejusdem capite.

In tertio capite relationis, ab Episcopis in visitatione sacrorum Luminum faciendæ, comprehenduntur Ecclesiarum Capitula, Canonici, Parochi, alique Ecclesiastici viri, Clericum secularem componentes. De his omnibus in hoc, & sequenti capite nos breviter aliqua delibabimus, non ut materiam universam funditus exhauriamus, sed ut ea exponamus, quæ sæpè observavimus ab Episcopis in hujusmodi relationibus commemorari.

II. De Capitulum Canonicalium immunitate ab eorum jurisdictione aliquando conquesti sunt Episcopi. Huic sanè querelæ locus esse in Italia non potest; nullum enim meminimus, esse in Italia Capitulum, à quo contra Episcopos excitata fuerit hujusmodi controversia, si duo Capitula excipias, Genuense, & Veronense; quorum primum solemnè sacri Concilii Congregationis judicio causa cecidit, cum Nos eidem Congregationi à Secretis essemus, die 4. Julii anni 1722. sicuti videre est in folio à Nobis tunc exarato, editoque

tom.

tom. 2. Thesauri Resolutionum pag. 193. secundum verò ab Episcopi sui jurisdictione liberum se quidem esse contendit, & Patriarcham Aquilejensem, sive (ut hodiernus est ordo) Archiepiscopum Utinensem, illius Provinciae Metropolitanam, in suum immediatum Superiorem agnoscere se proficitur; quæ res hodie pendentium consultationum, atque tractatum objectum est. Quem verò locum in Italia non habet hæc controversia, illum sanè frequenter ultrà montes habet, præcipuè in Hispania, ubi plura Canonice Capitula Episcoporum suorum jurisdictioni se subesse accerrimè negant. Si eruditè præstanda sit fides, vera & potissima causa, qua factum est, ut hoc sibi jus contra Episcopos arrogaverint, seque in eo statu posuerint, ut se, suaque omnia, ac ipsius Cathedralis, pluresque alias per dioceses constitutas Ecclesias, Episcopi auctoritate seposita, regerent & administrarent, bellorum tumultibus adscribenda est. Cum enim occupatis ex maxima parte per Saracenos Hispaniis, earum legitimi Reges plerumque in campo vitam agerent, ut civitates & regna ab eorum potestate vindicarent; eosque Episcopi ad bella comitari necesse haberent; hinc facile evenit, ut Canonice Capitula, absentibus Episcopis, in antedicto jure se stabilirent. Non ideo tamen negabimus, à Romanis Pontificibus post decimum sæculum varia concessa fuisse privilegia, quibus aliquot Ecclesiarum Capitula tam in Hispaniis, quam in aliis Orbis Catholici partibus, ab Episcoporum jurisdictione exempta sunt. Diximus autem, post decimum sæculum; quoniam superiori tempore, dum suam Episcopi jurisdictionem exercebant cum consulto, consensuque suæ Ecclesiæ Canonice Capitula, quemadmodum loquitur Joannes VIII. in quodam privile-

gio, Pictaviensi Ecclesiæ concessa, nulla erat occasio Canonicis, propter quam à summo Pontifice ejusmodi privilegia peterent, quibus ab Episcoporum jurisdictione immunes fierent. Vide Thomassinum de Benefic. part. 1. lib. 3. cap. 33. n. 10. & cap. 41. n. 8. In Ecclesiis Bituricensi, Lemovicensi, & Pictaviensi, hæc esse dicitur Capitulum prærogativa, ut independentè ab Episcoporum auctoritate per suos Decanos jus dicant, ferantque sententias contra Canonicos, Beneficiatos, & Capellanos eorum Ecclesiis inservientes; sicuti videri potest apud Choppin de sac. polit. lib. 4. cap. 2. & in Monasticon lib. 1. cap. final. & apud Tondut Quæst. Beneficial. 62. n. 2. In aliquibus Germaniæ Capitulis tunc solum Episcopis auctoritas esse dicitur procedendi contra Canonicos, Beneficiatos, aliosque Ecclesiæ Ministros, quando Capitulum Decani, in jure reddendo negligentibus, justitiam petentibus administrare recusent. Vide de hac re Pirhing. in jus Canonice lib. 2. tit. 2. sect. 3. §. 1. n. 74. Wagnerceck ad cap. Cum contingat, 13. n. unic. de foro competente. Et quidem Saravia in suo Tractatu de Adjunctis quæst. 1. n. 41. asserere non dubitavit, numquam tantam vim habitura fuisse duo illa Capitula, Bellovacense in Gallia, & Coloniense in Germania, ut se se validè viriliterque opponerent Præsulibus suis, tunc cum ambo; sicuti legitimus in historiis, à Fide Catholica defecerunt, nisi fuissent à jurisdictione suorum Episcoporum immunia.

III. Alexander III. Pontifex Maximus in cap. Recepimus, de privilegiis, sapienter animadvertit, & admonet, ut quoties aliqui (& sic etiam Capitula, & Canonici) ab Episcoporum subjectione immunes se esse contendunt, insipienter privilegia, & eorum tenor

di-

dingenter expendatur. Neque enim semper hujusmodi privilegia eam habent vim, de quo sibi quisque blanditur; ut scilicet privilegiatos ab Episcopali jurisdictione omnino subtrahant. Id sanè ex iis privilegiis non sequitur, quibus Ecclesia aliqua, aut Capitulum sub protectione B. Petri, aut Romanorum Pontificum recipi dicitur; non item ex iis, quibus conceditur, & statuitur, ut nemo excommunicationis sententiam in Canonicos ferre valeat, præter Romanum Pontificem, ejusve Legatum; neque etiam ex iis, quibus alicujus annui tributi, seu census præstatio eidem Romano Pontifici, aut Apostolicæ Sedi persolvenda decernitur. Sed necesse omnino est, ipsam exemptionem apertis verbis disertè concedi, Ecclesiamque illam, seu hominum coetum, de quo agitur, non *enuntiativè*, aut *relativè*, seu *suppositivè*, ut scribentes in foro loquuntur, sed *dispositivè* ab Ordinarii jurisdictione immunem, uni autem Ecclesiæ Romanæ subjectum, & ad eam nullo medio pertinentem declarari. Quæ omnia satis expressa habentur in sacris canonibus aliàs per Nos allegatis in nostra Constitutione, quæ est 40. tom. 2. *Bullarii nostri*; sicuti quisque videre poterit, qui eam legerit.

IV. Porrò hujusmodi privilegia, quibus ante Tridentinum Concilium plura Ecclesiarum Capitula ab Episcoporum suorum jurisdictione exempta, & Apostolicæ Sedi immediatè subjecta fuerant, ejusdem Concilii Generalis decreto abrogari, & de medio tolli volebat Cardinalis à Lotharingia; idque in Concilio proponere, & magno zelo, ac fervore Patribus suadere non prætermisit; quemadmodum narrat Cardinalis Pallavicinus in *Historia ejusdem Concilii lib. 2. cap. 3.* Et quamvis decretum in illius sententiam mini-

mè perlatum fuerit; attamen Patres juribus Episcoporum tam providè consultum esse voluerunt, eorumque auctoritatem cum Capitulorum, & Canonicorum immunitatibus ita rectè composuerunt, ut quicumque Episcopus Capitulum habet à sua jurisdictione exemptum, dummodò exemptio legitimis privilegiis innitatur, & non interrupta observantia roboretur, non jam ipsam exemptionem incusare, & de ea conqueri debeat, sed potiùs in sua relatione exponere teneatur, an ea diligenter à Capitulo, & Canonicis præstari curaverit, quæ sacrum Concilium Episcopis omnibus ab hujusmodi exemptis Capitulis, atque Canonicis exigenda mandavit.

V. Duo sunt textus Tridentini Concilii ad materiam hanc pertinentes. Primus habetur in *cap. 4. sess. 6. de reformat.* ubi sic legitur: „Capitula Cathedralium, & aliarum majorum Ecclesiarum, illorumque personarum, nullis exemptionibus, consuetudinibus, sententiis, juramentis, concordiiis, quæ tantum suos obligent auctores, non etiam successorum, tueri se possint, quominùs à suis Episcopis, vel aliis majoribus Prælatiis, per se ipsos solos, vel illis, quibus sibi videbitur, adjunctis, juxta canonicas sanctiones, toties, quoties opus fuerit, visitari, corrigi, & emendari etiam auctoritate Apostolica, possint & valeant.”

VI. De Capitulis exemptis ibi proculdubio Synodus loquitur; quoniam, & obtentis exemptionibus derogat, & auctoritatis Apostolicæ mentionem facit, ut ea Episcopos muniat. Vult autem, Episcopos hæc etiam Capitula, eorumque Canonicos visitare posse, corrigere, & emendare, tam per se ipsos solos, quam cum adjunctis sibi personis eorundem arbitrio deligendis.

Quo

Quo nihil ampliùs desiderandum videtur, ut jure possimus asserere, in facultatibus Episcopi esse, quacumque exemptione, quocumque privilegio, & qualibet etiam immemorabili consuetudine nihil obstante, Capituli, & Canonicorum visitationem peragere, eosque pro meritis corrigere, & punire, absque eo quod teneatur alios in consilium assumere, multoque minùs aliquem ex Canonicorum, aut Beneficiatorum numero sibi adjungere; cum in illius voluntatis arbitrio positum sit, alterius auxilio hac in re uti, aut non uti; utendo autem, ex quolibet hominum genere adjunctos sibi deligere; quemadmodum apertè rescripsit sacra Congregatio Concilii in causa *Zamoren. lib. 131. Positionum pag. 806.* „Præsupposito, quod Capitulum Zamorense est exemptum de consuetudine immemorabili; quæritur, an possit Episcopus visitare Ecclesiam, illiusque Canonicos, Beneficiatos, & alias Ecclesiæ personas per se ipsum, vel an debeant intervenire adjuncti, aut aliæ personæ de Ecclesia, vel extra eam, quia nunc procedit solus Episcopus cum Secretario, & Notario; Congregatio Concilii respondit, posse per se ipsum solum, absque adjunctis.” Animadvertenda in hac resolutione sunt ea verba *per se ipsum*; quæ planè respondent aliis à Tridentino Concilio in *citato cap. 4.* adhibitis; *per se ipsos*; ex quibus evidenter inferitur, Episcopum, quoties Capituli exempti visitationem seorsim instituerit velit, id quidem posse, sed eam *per se ipsum* explere debere, nec operam hanc alteri committere posse; sicuti egregiè advertit Fagnanus in *cap. Procuraciones, n. 11. de censibus*; contra verò, id licitum esse Episcopo, dum universæ diœcesis, vel partis illius visitationem peragit, juxta decre-

ta in *cap. 3. sess. 24.* & sicuti Congregatio Concilii perpendit in causa *Hispalen. die 12. Martii anni 1593. lib. 7. decret. p. 98. Sacra, &c. censuit: Ordinarium volentem visitare in vim capituli quarti sess. 6. teneri per se ipsum, volentem autem visitare ex cap. 3. sess. 24. posse per suum Generalem Vicarium, aut Visitatorem, si tamen legitime impeditus fuerit.*

VII. Nonnulli olim arbitrati sunt, Episcopum, hujusmodi exempta Capitula visitatum, teneri duos ex Canonicis sibi adjunctos adhibere, ex ea potissimum ratione, quod & Concilium in suo decreto ad Jus commune se referat iis verbis: *juxta canonicas sanctiones*; & Jus commune duos, aut tres Cathedralis Canonicos Episcopo visitanti adjungat, uti videre est in *cap. Ut juxta, de off. Jud. ordin.* quam olim sententiam Rota Romana amplexa fuisse dignoscitur. Verùm, cum ea Concilii verba: *juxta canonicas sanctiones*; rectè referri possint ad alia, quæ proximè consequuntur: *toties quoties opus fuerit*; nec extra omne dubium positum sit, quod etiam ex regula Juris communis teneatur Episcopus, exemptum Capitulum visitatum, duos sibi Canonicos adjungere, uti videri potest in *cap. Debent, de off. Jud. ordin. inter Extravag. commun.* contra verò certissimum sit, à Tridentino Concilio (quod multò post habitum fuit, quam statutum id extitit in Jure communi) decretum fuisse, immunita Capitula visitari posse per Episcopos sive *solos*, sive *illis, quibus sibi videbitur, adjunctis*, nullus jam elata opinioni locus esse potest; ideoque merito fuit à sacra Concilii Congregatione rejecta; cujus judicium à summo Pontifice Gregorio XIII. approbatum fuit, & confirmatum, uti disertè testatur Fagnanus in *cit. cap. Ut jux-*

ta, num. 37. de offic. Jud. ordin.

VIII. Alter de hac ipsa re Concilii Tridentini textus continetur in cap. 6. sess. 25. de reformat. ubi, post confirmationem eorum omnium, quæ in antedicto cap. 4. sess. 6. statuta fuerant, eandem materiam de Capitulis, & Canonicis ab Episcopali jurisdictione exemptis prosequendo, transitus fit ad alium casum, quo Episcopus extra visitationem contra aliquem de Capitulo procedere velit; idque ab Episcopo fieri non posse statuitur sine consilio, & assensu duorum Capitularium, quos, anno quolibet ineunte, tenetur Capitulum designare, ut possint Episcopo semper adesse, si is extra actum visitationis in aliquem ex Canonicis procedere velit. Quia verò, cum Episcopus solus sit, Canonici autem duo, facile evenire posset, ut hi inter se conspirarent, unitisque sententiis contrariam Episcopi opinionem eluderent; ideo Concilium providè statuit, ut duorum Canonicorum sententiæ simul junctæ unius tantummodo suffragii vim habeant, & ut Episcopi quidem sententia prævaleat, si alter ex Canonicis suum illi iudicium adjungat; si autem Canonici ambo in contraria sententia juncti perseverent, nec Episcopus à sua dimoveatur, tunc intra sex dierum spatium ad tertii electionem procedendum fore decernit, præscripta etiam hujusmodi electionis forma; sicuti fusiùs legitur in dicto cap. 6. sess. 25. ubi etiam prudenter statuitur, quid faciendum sit, si timeatur, ne certorum criminum reus fugam arripiat, nimirum, posse tunc Episcopum solum, etiam extra visitationis actum, ad necessariam personæ detentionem procedere, firma tamen remanente obligatione adhibendi adjunctos in causæ prosecutione.

IX. Si duo hæc Concilii decreta, quæ sunt nimirum in cap. 4. sess. 6.

& in cap. 6. sess. 25. de reformat. aptè inter se comparentur, quod non omnes faciunt, haud difficile erit Tridentinorum Patrum mentem deprehendere; quæ scilicet, & liberum esse voluit Episcopis jus visitandi Capitula, etiam exempta, per se ipsos solos, & absque adjunctis; & nihilominus eisdem exemptis Capitulis præservandum censuit privilegium, ut extra visitationem non possit Episcopus contra Canonicum quemlibet procedere, nisi duobus aliis Canonicis ad id sibi adjunctis, ac de eorum consilio & assensu, eo modo, quem paulò ante explicavimus. De duorum ejusmodi textuum conciliatione, ac de duorum casuum distinctione, cum scilicet Episcopus aut procedit in visitatione, aut extra visitationem, opportunè tractant Barbosa in notis ad cap. 6. sess. 25. num. 3. de reformat. & de Canonicis cap. 28. num. 2. Tondut. Quæst. Benefic. tom. 1. cap. 61. num. 2. Solorzan. de jure Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 14. num. 66. Rota decis. 743. part. 1. diversor. & in Giennen. Adjunctorum 13. Februarii 1702. coram bon. mem. Malines (quæ est decis. 13. in Mantissa ad Cardinalem de Luca tom. 1. lib. 3.) & in Tarraconen. coram bon. mem. de Ulmo (quæ est decis. 9. post Prosperum in suo tractatu de Territorio separato) & præcipuè num. 7. & seq. ubi, Tarraconensi Capitulo contendente, non posse Episcopum contra Canonicos agere extra visitationem, nisi duos sibi adjunctos assumeret, juxta præscriptum ejusdem Constitutionis Benedicti XII. & Concilii Tridentini in cit. cap. 6. sess. 25. contra ipsum Capitulum iudicium fertur; propterea quod allegata quidem Constitutio ad casum, de quo tunc quærebatur, nequaquam pertinere visa est; Tridentinum verò decretum locum habere non potest, nisi Capitu-

lum

lum aliunde probetur exemptum, quod de Tarraconensi Capitulo tunc dici posse, Rota non censuit. Et quidem ipsa etiam Congregatio Concilii Tridentini Interpres in ea semper fuit opinione, non esse locum decreto de adjunctis, quod legitur in cit. cap. 6. sess. 25. de reform. nisi cum, & agitur de Capitulo ab Episcopi jurisdictione exempto, & Episcopus contra Canonicum procedere intendit extra visitationem; sicuti colligitur ex variis ejusdem Congregationis responsionibus ad postulata Episcoporum. Episcopus Brixien. ad observationem decreti Concilii Tridentini sess. 25. cap. 6. supplicat declarari; an ea, quæ observanda injunguntur Episcopo extra visitationem procedenti contra Cathedralis, & Collegiatarum Ecclesiarum Capitula, & eorum personas, adeo indistinctè locum habeat, ut etiamsi Capitula hujusmodi exempta non sint, ea nihilominus Episcopus observare teneatur. Sacra, &c. censuit, dictum cap. 6. sess. 25. habere tantum locum in Capitulis exemptis. Similis planè est alia responsio, quam Faventino dedit Episcopo: "Episcopus Faventinus rogat, an Canonicos, & quoscumque alios suæ Ecclesiæ delinquentes possit sine Capituli, seu cujusvis alterius interventu corrigere, non obstante Concilii Tridentini decreto sess. 25. cap. 6. quod, ut ipse existimat, de exemptis à jurisdictione Episcopi dumtaxat, & non de aliis intelligitur. Sacra, &c. censuit, ita esse intelligendum dictum cap. 6. sess. 25." Eique concordat alia responsio Episcopo Gadicensi: "Diebus præteritis fuit petita pro parte Episcopi Gadicensis declaratio sacre Congregationis, quod decretum Concilii cap. 6. sess. 25. dum loquitur de adjunctis, non ha-

Tom. II.

beat locum, nisi in Capitulis exemptis, & propterea petebatur declarari, quod Episcopus Gadicens. non obligetur dicto decreto, ne teneatur assumere adjunctos Capitulares, quia Capitulum non est exemptum, &c. Sacra, &c. censuit, si verum est, Capitulum Gadicense non esse exemptum à jurisdictione Ordinarii, non habere in eo locum decretum illud Concilii sess. 25. cap. 6." Omnes hæc responsiones editæ sunt anno 1573 & leguntur lib. 1. decretor. pag. 71. pag. 152. à tergo pag. 156. à tergo & pag. 157.

X. Multa alia ad Canonicos pertinentia aliquando ab Episcopis exponuntur in relationibus status suarum Ecclesiarum, quas ad Sanctam Sedem de more transmittunt; nunt scilicet, interesse quidem Choro Canonicos, non tamen canere, neque Chori Psalmodiam suis vocibus comitari, sed indicto sibi silentio, nulloque facti labiorum motu, inferiores ministros è suis scamnis canentes audire, eo sub obtentu, quod solam in Choro præsentiam sibi impositam esse putent; nunc autem, in quibusdam Ecclesiis Cathedralibus, atque Capitulis, non singulis Horis Canonicis, sed aliquibus tantum interesse Canonicos; aliquando eosdem quotidianum Ecclesiæ servitium nequaquam impendere; alios, postquam Ecclesiæ certorum annorum numero deservierint, eidem omninò valedicere; denique in aliis Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis Canonicum Theologum suo munere non perfungi. Nos de his omnibus hic aliqua proferemus, eaque remedia breviter indicabimus, quæ solent à Congregatione Concilii in suis responsionibus afferri, & Episcopis adhibenda proponi.

XI. Et ut ab iis Canonicis sumamus

N

mus

mus exordium, qui arbitrantur muneri suo se satisfacere, si Choro præsentis intersint, silentium tamen servant, & Officia Divina elata voce non canant, dicimus, id tolerari nullo modo debere, aut posse, & Canonicis clarè significandum, ipsos, si ita in Choro se gerant, nequaquam in foro conscientia fructus suos facere. Nimis enim aperta est Tridentini Concilii lex *sess. 24. cap. 12. de reform.* ubi, de Canonicis loquens, ita decernit: „Omnes verò Divina per se, & non per substitutos, compellantur obire officia, & Episcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti assistere & inservire, atque in Choro, ad psallendum instituto, hymnis, & canticis, Dei nomen reverenter, distinctè, devotèque laudare.” Conciliari decreto conformia omnino sunt sacrae Congregationis iudicia, quibus contraria quælibet consuetudo veri abusus nomine compellatur, & talis esse declaratur. Nec aliter senserunt Provincialia Concilia, quæ aut paulò ante, aut paulò post Tridentinum habita sunt; quorum auctoritates relatæ à Nobis sunt in *nostra Instit. 107. §. 3. Latinae editionis*, & à Van-Espen in suo *Opusculo de Officio Canonicorum part. 3. cap. 2. §. 2.* Nostra etiam extant decreta super hac vera & rigorosa Canonicorum obligatione, auctoritate Apostolica edita; cum scilicet in Constitutione, quæ incipit *Cum semper*, & est *103. §. 24. in nostro Bullario tom. 1.* tum in alia, cujus initium *Præclara decora*, §. 6. *tom. 3. nostri Bullarii in supplemento num. 4.* Auctoritates insignium in Jure Canonico Scriptorum relatæ sunt in *antedicta nostra Instit. 107.* quibus addi etiam potest *Clericatus in suis Erotemat. Ecclesiast. c. 18. quest. 16.* ubi nonnulla refert decreta sepè dictæ Congregationis Concilii, ab

illius Secretario indicata cuidam Canonico Patavino, qui illum de hac ipsa re, de qua modo agimus, interrogaverat. Theologorum auctoritates allegat Van-Espen *loc. cit. §. 3.* ubi plures ex illis citat, qui etsi habeantur, tamquam benignioribus sententiis addicti, nihilominus docent, & probant, teneri Canonicos, præter præsentiam in Choro, in concinnendis Divinis laudibus, aliorum cantum suis etiam vocibus comitari; quod nisi faciant, fructus, atque distributiones malè, illiciteque percipere. Pilatus, Auctor recens, in suo *Tractatu de Originibus Juris Pontificii tit. 12. de Canonicis pag. 54. & 55.* quædam Capitula memorat, in quibus à Canonicis substituuntur aliqui Sacerdotes, qui Horas Divinas pro ipsis ab ætibus cantent. Sed hoc ad rem nostram non facit. Etenim, ut Auctor ipse egregiè animadvertit, locum id habet, quando Canonici, justis ex causis impediti, interesse Choro non possunt; & nisi tunc essent, qui in Horis Canonicis recitandis ipsorum absentium vicariam operam gererent, non dies modo, & integre hebdomadæ, sed menses etiam elaberentur, quibus ab Officio Divino vacaret Chorus. Quod longè abest à casu nostro, in quo de iis Canonicis agitur, qui Choro præsentibus cum sint, à cantandis Divinis laudibus abstant. De Sacerdotibus autem, qui in recitando Officio Divino Canonicorum sustinent vices, quibus dotibus præditi esse debeant, & in quibus circumstantiis liceat Canonicis vicaria eorum opera in Choro uti, satis fusè disserit Van-Espen *loc. cit. §. 5.* At idem in *superiori §. 4.* Canonicos graviter admonet, ne privata sua statuta magni faciant, iisque nimis confidenter innitantur, si fortè id in ipsis assertum legatur; Canonicos nimirum, in Choro præsentibus, ad

cantandas vocaliter Horas Canonicas non obligari; cum & satis canonicis, & Ecclesiæ præscriptis, & ipsi naturali rationi statuta hujusmodi adversentur.

XII. Primum, atque præcipuum Canonicorum omnium institutum, sive Metropolitanis, sive Cathedralibus, sive Collegiatis inserviant, hoc est, ut in Choro Divinum Officium integrum recitent. In omnibus etiam hujusmodi Choris Missa Conventualis quotidie cum cantu celebrari debet, atque hæc omnia debitè horis sunt peragenda. Ita per sacros canones statutum legitur, ut in *Clementina 1. de celebr. Missar.* ubi hæc habentur: *Necnon ut in Cathedralibus, Regularibus, & Collegiatis Ecclesiis horis debitè devotè psalatur; in aliis verò convenienter, & debitè celebretur Divinum diurnum, & nocturnum Officium.* Ita etiam legitur in *cap. Dolentes, eodem titulo: Districtè præcipientes in virtute obedientiæ, ut Divinum Officium nocturnum pariter, & diurnum, quantum eis deberit Deus, studiosè celebrent pariter & devotè: & in cap. Presbyter, sub eodem titulo: Septies in die laudem dixi tibi, qui septenarius numerus à nobis impletur, si Matutini, Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, Vesperæ & Completorii tempore, nostræ servitutis officia persolvamus.* Et ad Missam Conventualem quod spectat, sic legitur in *cap. Cum creatura, eodem titulo: Et pro festo vel feria, secundum temporum congruentiam, Missarum solemniam, & conventualiter celebrari.* De Officio parvo Beatae Mariæ Virginis, de Officio Defunctorum, de Psalmis Gradualibus, de Psalmis Poenitentialibus, de certis quibusdam diebus à Canonicis in Choro recitandis, distinctæ leges habentur in in rubricis, in quibus etiam statuitur, quibus diebus ad quotidianam Missam

Conventualem secundam, aut tertiam Conventuale pariter Missæ superaddendæ sint. Circa prædictorum Officiorum celebrationem observanda sunt, quæ S. Pius Papa V. præscribit in sua *Constit. 64.* in qua declarat, quando eorum recitatio ad præceptum & obligationem, & quando ad pietatem dumtaxat & devotionem pertineat. De hac materia Nos egimus in *cit. Instit. 107. §. 1.* necnon in *nostro Tractatu de Festis Domini nostri Jesu-Christi, & Beatissimæ Virginis Mariæ*, ubi de Officio S. Mariæ in Sabbatho dicendum occurrit. Quod spectat ad Missam Conventualem non solum celebranda est ex præcepto quotidie, sed etiam pro benefactoribus in genere quotidie applicanda; uti videre est in nostra Constitutione *103. §. 11. & seq. nostri Bullarii tom. 1.* in qua contraria quælibet consuetudo, etiam immemorabilis, reprobatur, relicta tamen Congregationi Concilii facultate indulgendi, ut quibusdam concurrentibus circumstantiis, Missa Conventualis, quæ singulis diebus pro benefactoribus in genere offerenda esset, solis festivis diebus pro iis applicetur. At si præter primam, etiam secundam, & tertiam Conventualis Missa celebretur, satis declaratur, nullum esse generale præceptum, per quod secundam etiam, & tertiam pro benefactoribus in genere sint applicandæ; nisi fortassè antiqua invaluerit consuetudo, per quam inducta fuerit hujusmodi obligatio. Eorum tamen pietas commendatur, qui licet ex nulla antiqua consuetudine ad id teneantur, nihilominus secundam etiam, & tertiam, præter primam Conventualem Missam, pro benefactoribus in genere applicant.

XIII. In aliquibus Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis; Canonicales proventus exigui admodum sunt, distributiones verò tenuissimæ. Factum